

Pasolini, contemporani

Som molts els que encara recordem la capacitat de provocar i d'escandalitzar de Pier Paolo Pasolini. La seva tràgica mort el novembre de l'any 1975 va anar convertint la seva figura, a mesura que passaven els anys i quedava el record de les seves darreres pel·lícules, en un cert mite del segle passat vinculat a temes com la identitat sexual, la radicalitat democràtica i la capacitat de relacionar passat i present, el món i Europa. Haig de confessar que quan vaig veure anunciada l'exposició sobre Pasolini que, amb Jordi Balló com un dels comissaris, va obrir-se fa uns mesos al CCCB, la notícia no em va fer ni fred ni calor. A poc a poc em van anar arribant veus sobre la qualitat de la mostra i l'interès que tenia. Una visita de les que podríem anomenar d'estiu, pel ritme tranquil i pacient, em va permetre fa uns dies confirmar el valor de l'exposició, però, sobretot, el gran interès i actualitat que encara transmet el personatge de Pasolini.

Només cal llegir les notícies dels darrers dies sobre com segueix de complicada la vida dels homosexuals a Itàlia (i a molts altres llocs d'Europa i del món) per adonar-se que moltes de les batalles que Pasolini va lliurar segueixen sense guanyar-se. Un petit episodi amb un altre noi, quan feia de mestre a Udine, on havia nascut, va convertir-se en un escàndol que el va obligar a deixar la feina, ser expulsat del Partit Comunista de Pordenone, on militava, i haver d'emigrar a Roma amb la seva

JOAN SUBIRATS

PROF. DE CIÈNCIA POLÍTICA, IGOP-UAB

mare. Parlem de l'any 1950. L'exposició incorpora molta informació d'aquesta etapa, i va mostrant mapes de Roma amb les diferents cases que va anar tenint a la ciutat així com altres llocs vinculats a la seva vida, i també explica com el jove poeta va anar sent acceptat per les elits intel·lectuals romanes, de la mà d'Alberto Moravia i Elsa Morante. Poesia, articles, novel·les, guions de cine per a Fellini, per a Bertolucci... van omplir d'activitat constant la seva vida, sense que deixés mai el compromís i el debat polític. El vesant que el va fer més popular a casa nostra va ser el de cineasta, i sobretot les seves darreres pel·lícules, conegudes com *La trilogia de la vida*.

M'interessa especialment aquí posar en relleu el seu avançat pensament polític, la seva capacitat per anar més enllà del dia a dia de l'enrevessada política italiana, i situar els grans problemes del poder, de la desigualtat, de les classes socials, en formats que encara avui són d'absoluta contemporaneïtat. Als anys setanta va detectar, abans que d'altres, que el gran problema del canvi social era el consumisme, la capacitat del poder econòmic per digerir i comercialitzar qualsevol procés significatiu de transformació. El gran consum de masses anul·lava els fonaments morals que diferenciaven rics i pobres, burgesos i obrers. Tot era possible i tot era ambigu. Els seus aspres comentaris sobre la política italiana,

que enviava a tort i a dret, volien posar en relleu que els polítics comptaven cada cop menys, i que el poder de veritat estava en aquells que, des de la força dels diners, movien els fils. Va ser molt crític en relació als estudiants que van protagonitzar tota la gran onada de revoltes de finals del 60 i inicis dels 70, entenent que la seva lluita estava molt condicionada pel seu benestar econòmic. "No hi res més anàrquic que el poder (actual). El poder fa pràcticament el que vol. I això que vol el poder és completament arbitrari o dictat per les seves necessitats, que són de caràcter econòmic i que defugen qualsevol lògica racional. Detesto el poder actual".

L'exposició es tanca amb un interrogant impactant. Quasi quaranta anys després de la seva mort, encara no semblen estar clares les circumstàncies en què Pasolini va morir. El passeig amb Vespa que veiem de Nani Moretti (*Caro diario*) i que ens porta a la platja d'Ostia on el van trobar mort ve seguit de les darreres notícies que indiquen que potser el cineasta va ser objecte d'una trampa. La seva mort, que torna a investigar-se, pot estar vinculada a la novel·la *Petrolio*, que va deixar inacabada, on hi havia un capítol dedicat a l'ENI i a la mort d'Enrico Mattei. Un text que mai va ser trobat i que ara sembla que té un senador amic de Berlusconi. Com passa tantes vegades amb certs personatges, veient les seves peripècies vitals, veus les de Roma, les d'Itàlia, les de l'Europa de la segona meitat del segle passat. Les pròpies. Teniu temps fins al 15 de setembre.

Pasolini va ser un avançat en pensament polític: als setanta ja va detectar que el consumisme era el gran problema del canvi social

L'exposició que li dedica el CCCB es tanca amb un interrogant, el de les causes de la seva mort, que torna a investigar-se